

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/80/2024
Identifikačné číslo spisu:	7118208077
Dátum vydania rozhodnutia:	17.06.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7118208077.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne U. Y. U., narodenej XX. O. XXXX, XXX F., Y. S. X., M., zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Lukáš Mojsej s.r.o., Košice, Žižkova 2073/19, proti žalovaným 1/ U. L. X., narodenej XX. I. XXXX, M., U. XX, zastúpenej advokátom Mgr. Tomášom Bašticom, Bratislava, Grösslingová 56, 2/ C. L. M., narodenej XX. D. XXXX, XXXX I. R., S. X., M., 3/ K. U., narodenej XX. L. XXXX, F. T. X, XXXX V., O.E., o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 12C/22/2018, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 01. júna 2023 sp. zn. 3Co/162/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/ až 3/ p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Košice I z 19. mája 2022 č.k. 12C/22/2018-684 (ďalej len „súd prvej inštancie resp. prvoinštančný súd), ktorým zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia, že ňou špecifikované nehnuteľnosti zapísané v katastri nehnuteľností vedenom Okresným úradom Košice-okolie na identifikovaných listoch vlastníctva patria do pozostalosti po Y. M.E., narodenom X. R.G. XXXX a zomrelom XX. L.Á. XXXX, žalovanej 1/ priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % a žalovaným 2/ a 3/ proti žalobkyni nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok I.); žalovanej 1/ priznal proti neúspešnej žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Vo vzťahu žalobkyne a žalovaných 2/ a 3/ žalobkyni a žalovaným 2/ a 3/ nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania (výrok II.).

1.1. Súd prvej inštancie v dôvodoch rozhodnutia po skutkovej stránke uviedol, že žalobkyňa podanú žalobu odôvodnila s poukazom na to, že so žalovanými 1/ a 2/ (ďalej aj „žalované“) sú neopomenuteľnými zákonnými dedičkami po Y. M. a žalovaná 3/ je vnučkou po jeho F. Y., pričom tvrdila, že nemohla nadobudnúť celé svoje dedičstvo po otcovi, keďže jeho významná časť nebola

predmetom dedičského konania. Žalovaná 1/ v rámci svojej obrany uviedla, že dedičstvo po poručiteľovi bolo prejednané v konaní na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. D 293/93, pričom v žalobe špecifikované nehnuteľnosti neboli predmetom dedičstva, keďže poručiteľ v čase svojej smrti nebol ich vlastníkom. Ďalej tvrdila, že dôkazy predložené žalobkyňou nie sú spôsobilé preukázať pravdivosť skutočností uvedených v žalobnom návrhu. Podľa tvrdení žalobkyne celé dedičstvo po poručiteľovi Y. M. - nehnuteľný majetok prevzali do výlučného alebo podielového spoluvlastníctva žalovaná 1/ a teraz už nebohá M. M.É. a to bez ohľadu na poručiteľov závet a dedičské nástupníctvo po ňom, o ktorých skutočnostiach žalobkyňa nemala žiadnu vedomosť, nakoľko finančné náhrady na jej úkor nadobúdala žalovaná 1/. Veľký rozsah nehnuteľností bol reštituovaný od Slovenského pozemkového fondu, kde ako oprávnené osoby vystupovali len žalovaná 1/ a M. M.. Podľa žalovaných 2/ a 3/ nehnuteľnosti pôvodne vlastnené Y. M., o ktoré žiadal v reštitúciách, skutočne patria do pozostalosti po ňom.

1.2. Súd prvej inštancie na vec aplikoval ustanovenia § 132, § 137, § 149 a § 150 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a ďalej § 123, § 124, § 126 ods. 1 a § 460 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). V prvom rade skúmal, či v okolnostiach sporu je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení, pričom dospel k záveru, že určovacia žaloba je v danom prípade prípustná pri spornosti práv a vzťahov k nehnuteľnostiam evidovaným v katastri nehnuteľností. Mal za to, že za stavu, ak sú žalované zapísané v katastri nehnuteľností ako vlastníčky spornej nehnuteľnosti, má žalobkyňa naliehavý právny záujem na určení svojho vlastníckeho práva. Zaoberal sa aj splnením podmienky účasti všetkých subjektov právneho vzťahu v spore podľa § 77 CSP. V uvedenom smere mal z dedičského rozhodnutia po nebohom Y. M.É. preukázané, že dedičmi boli žalované 1/ až 3/ a žalobkyňa. Nebolo sporné, že v žalobe špecifikované nehnuteľnosti neboli predmetom tohto dedičského konania, lebo poručiteľ v čase smrti nebol ich vlastníkom a nebolo sporné ani to, že žalovaná 1/ a nebohá M. M., obe zapísané v aktuálnych listoch vlastníctva ako podielové spoluvlastníčky nehnuteľností, ktoré sú predmetom konania, tieto nadobudli na základe zmlúv o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemkom uzatvorených medzi nimi a Slovenským pozemkovým fondom podľa zákona č. 229/1991 Zb., resp. na základe dedičských rozhodnutí.

1.3. Prvoinstančný súd dospel k záveru, že žalobkyňa neuviedla žiadne skutkové okolnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že poručiteľ v čase smrti vlastnil v žalobe špecifikované nehnuteľnosti, hoci základným hmotnoprávnym predpokladom úspešnosti vlastníckej žaloby je preukázanie vlastníckeho práva poručiteľa ku dňu jeho smrti. Žalobkyňa nepredložila žiadne dôkazy o nadobúdanom právnom titule, na základe ktorého poručiteľ za života mal nehnuteľnosti nadobudnúť do svojho vlastníctva a nepredložila ani dôkazy o tom, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi. Ďalej uviedol, že žalovaná 1/ sporné nehnuteľnosti nadobudla do podielového spoluvlastníctva v reštitučnom konaní na základe právoplatných reštitučných rozhodnutí, resp. na základe uzatvorených zmlúv o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemkom a podľa aktuálnych výpisov listov vlastníctva je aj naďalej ich podielovou spoluvlastníčkou. Právoplatné reštitučné rozhodnutia ani zmluvy o bezodplatnom prevode k pozemkom neboli žiadnym príslušným správnym ani súdnym orgánom zmenené, ani zrušené a pokiaľ bola žalobkyňa toho názoru, že správny orgán v reštitučnom konaní pochybil, mohla v zákonných lehotách využiť opravné prostriedky. Zdôraznil, že otec strán sporu Y. M. nebol a nemohol byť v čase jeho smrti vlastníkom reštituovaných nehnuteľností, pretože zomrel počas reštitučného konania dňa 21. januára 1993, pred vydaním rozhodnutí o uplatnených reštitučných nárokoch a poručiteľ nemohol byť, ani nebol vlastníkom nehnuteľností, z ktorých mnohé boli vydané ako náhradné pozemky, čo znamená, že tieto nikdy nevlastnil, neboli mu ani odňaté a boli oprávneným osobám vydané ako náhradné pozemky. Žalované so svojou matkou v rámci reštitučného konania nehnuteľnosti nadobúdali na základe právoplatných reštitučných rozhodnutí, kedy správny orgán s nimi konal ako s oprávnenými osobami. Keďže Y. M. ako osoba oprávnená podľa zákona č. 229/1991 Zb. si nárok na pozemky uplatnil v zákonnej prekluzívnej lehote, využil možnosť domáhať sa ochrany práv postupom podľa reštitučného predpisu a tak už nie je možné domáhať sa ochrany vlastníckeho práva podľa všeobecných predpisov a preto súd prvej inštancie žalobu ako celok zamietol.

1.4. O trovách konania súd prvej inštancie vo vzťahu žalobkyne k žalovanej 1/ rozhodol podľa § 255

ods. 1 CSP a úspešnej žalovanej 1/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% a vo vzťahu žalobkyne a žalovaných 2/ a 3/ stranám náhradu trov konania nepriznal, keďže ju tieto ani nežiadali.

2. Odvolací súd v dôvodoch potvrdzujúceho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu a náležite zistil skutkový stav, pričom vykonané dôkazy hodnotil podľa ustanovení § 191 ods. 1, 2 CSP, t. j. každý dôkaz hodnotil jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomných súvislostiach, pričom prihliadol starostlivo na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, v hodnotení jednotlivých dôkazov nebol zistený žiaden logický rozpor. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku z hľadiska skutkových záverov nezistil, že by skutkové zistenia súdu prvej inštancie nezodpovedali vykonaným dôkazom, alebo že by súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov nevyplynuli alebo v konaní nevyšli najavo. Podrobné a zákonu zodpovedajúce boli aj dôvody napadnutého rozsudku, v ktorých sa súd prvej inštancie dostatočným spôsobom vysporiadal so všetkými skutkovými okolnosťami potrebnými pre rozhodnutie o uplatnenom nároku, vrátane všetkých tvrdení a námietok strán sporu. Odvolací súd sa stotožnil so správnymi skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a s odôvodnením napadnutého rozsudku, na ktoré v celom rozsahu poukázal (§ 387 ods. 2 CSP).

2.1. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a reagujúc na odvolacie námietky odvolateľky odvolací súd uviedol, že z obsahu spisu nevyplyva, že by postupom súdu prvej inštancie došlo k zásahu do práv žalobkyne a že by bol narušený princíp rovného postavenia, či právo na spravodlivé súdne konanie. Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia, že ňou špecifikované nehnuteľnosti zapísané v katastri nehnuteľností vedenom Okresným úradom Košice-okolie na identifikovaných listoch vlastníctva patria do pozostalosti po Y. M., narodenom X. R. XXXX a zomrelom XX. L. XXXX. Podľa jej tvrdení spoluvlastnícke podiely či vlastníctvo k označeným nehnuteľnostiam nadobudla žalovaná 1/ na základe právoplatných reštitučných rozhodnutí, resp. na základe uzatvorených zmlúv o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemkom, pričom aj žalobkyňa mala byť reštituentkou (a oprávnenou osobou či dedičkou po neskôr zomrelom reštituentovi), avšak žalovaná 1/ ju zamlčala a v reštitučných konaniach pred pozemkovým úradom a preto s ňou konané nebolo, čím došlo k poškodeniu jej majetkových práv. Táto argumentácia bola predmetom uplatnených odvolacích námietok smerujúcich proti preskúmanému rozsudku.

2.2. Odvolací súd ďalej pokračoval, že súdna prax akceptuje žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia, že tá - ktorá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi. V konaní o takých žalobách ide potom o posúdenie skutočností, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tej-ktorej veci. Požadované určenie sa vždy vzťahuje ku dňu smrti poručiteľa. Keďže v danom prípade sú toho času v katastri nehnuteľností ako spoluvlastníčky sporných parciel zapísané iné osoby (žalované), aké by podľa názoru žalobkyne mali byť (pri ňou predpokladanom priebehu dedičských či reštitučných konaní), boli splnené podmienky procesnej prípustnosti žaloby (§ 137 písm. c) CSP). Inou otázkou však už bola hmotnoprávna opodstatnenosť požadovaného určenia, pre vyhovenie ktorému by musela žalobkyňa bez akýchkoľvek pochybností preukázať, že podiely k sporným nehnuteľnostiam v čase smrti Y. M.E. mu vlastnícky patrili a stali sa tak smrťou súčasťou dedičstva po nebohom. U prevažnej väčšiny nehnuteľností (až na uvedené výnimky) žalobkyňa nepredložila doklady (dôkazy) o spôsobe ich nadobudnutia žalovanými a nespochybnila tak správnosť zápisu v katastri nehnuteľností (ktorá sa inak bez ďalšieho predpokladá - ak nie je zákonom aprobevaným spôsobom vyvrátená). Pri časti nehnuteľností z dokladov nachádzajúcich sa v spise bolo možné identifikovať titul, na základe ktorého sú žalované evidované v katastri nehnuteľností ako vlastníčky. Pri parcele č. XXXX/XX zapísanej na LV č. XXXXX v katastrálnom území M.-K.P. podiel 2/4 Slovenský pozemkový fond (ako správca nehnuteľností vo vlastníctve Slovenskej republiky) pri vyporiadaní reštitučných nárokov tento zmluvou o bezodplatnom prevode vlastníctva z 19. januára 2001 pridelil ako náhradný pozemok nadobúdatelke M. M. (viď zmluvu na č.l. 109-112). Nehnuteľnosť zapísanú na LV č. XXXX, parcelu č. XXXX/X v podiele 345/3420 Slovenský pozemkový fond (ako správca nehnuteľnosti vo vlastníctve Slovenskej republiky) pri vyporiadaní reštitučných nárokov zmluvou o bezodplatnom prevode vlastníctva previedol opäť na nadobúdatelku M. M. (viď zmluvu na č.l. XXX-XXX súdneho spisu). Pri nehnuteľnostiach zapísaných na LV č. XXXX a na LV č. XXXX v katastrálnom území X., Obvodný pozemkový úrad Košice-okolie dňa 1. októbra

2010 pod č. 2010/00821-5KR vydal rozhodnutie, ktorým k nim oprávnenej osobe - žalovanej 1/ priznal vlastnícke právo (viď rozhodnutie o vlastníctve na č.l. 234-236 súdneho spisu).

2.3. Vychádzajúc z tvrdení žalobkyne a výsledkov dokazovania (zdokumentovaného v súdnom spise) bol správny záver súdu prvej inštancie, že žalobkyňa nepreukázala, aby Y. M. v čase smrti bol vlastníkom v žalobe špecifikovaných nehnuteľností. Pri týchto aj podľa tvrdení žalobkyne mohli nastať iba dve situácie. U nehnuteľností, ktoré už po smrti Y. M. (po 21. januári 1993) boli rozhodnutiami pozemkového úradu či zmluvami o bezodplatnom prevode vlastníctva podľa zákona č. 229/1991 Zb. vydané oprávneným osobám ako náhradné pozemky platí, že tieto náhradné pozemky v čase smrti Y. M. rozhodne neboli v jeho vlastníctve. Pri nehnuteľnostiach vedených na LV č. XXXX R. Č.. XXXX v kat. úz. X. rozhodnutím z 01. októbra 2010 oprávnenej osobe - žalovanej 1/ obdobne bolo až v reštitučnom konaní (podľa zákona č. 229/1991 Zb.) priznané vlastnícke právo, ktoré takto nemohlo svedčiť Y. M. dňa 21. januára 1993, keďže by neboli splnené podmienky pre jeho priznanie - navrátenie správnym rozhodnutím v rámci reštitúcie. Pokiaľ žalobkyňa vo všeobecnosti spochybňovala rozhodnutia pozemkových úradov, na základe ktorých žalované mali nadobudnúť vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam odvolací súd dodal, že takéto rozhodnutia boli vydané príslušným správnym orgánom, majú všetky náležitosti rozhodnutia a ide tak o správne akty. Súd v civilnom sporovom konaní býva viazaný rozhodnutiami správneho orgánu o navrátení vlastníctva k nehnuteľnostiam potiaľ, že sú povinné vychádzať z ich účinkov, čím musia prihliadať na rozhodnutia a dohody o vydávaní náhradných pozemkov, ktoré realizoval príslušný a kompetentný orgán, ktorý bol oprávnený a zároveň povinný posúdiť, či oprávnené osoby spĺňajú zákonné predpoklady na vydanie dotknutých nehnuteľností. Ak teda subjekt nadobudne vlastnícke právo k nehnuteľnosti na základe právoplatného správneho rozhodnutia pozemkového úradu, mimo rámca správneho súdnictva nie je súd oprávnený skúmať vecnú správnosť správneho aktu - vždy však skúma, či ide o správny akt a nie o paakt a či je správny akt vydaný v medziach právomoci príslušného správneho orgánu, ako aj to, či je právoplatný a vykonateľný. U kategórii aktov, ktoré sú vecne vadné platí prezumpcia ich správnosti a kým nie sú stanoveným postupom opravené, zrušené alebo nahradené, sú považované za bezvadné a majúce právne účinky. Nadobudnutie vlastníctva k veci na základe právoplatného rozhodnutia správneho orgánu, ktoré má konštitutívny charakter predstavuje originárny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva. Právna istota občanov a zachovanie nevyhnutnej autority štátu vyžaduje, aby právoplatné konštitutívne rozhodnutia súdu či správneho orgánu, na základe ktorých určitá osoba nadobudla vlastníctvo veci bolo nespochybiteľnou právnou skutočnosťou, ktorá s obmedzenými výnimkami, napr. obnovy konania, vylučuje požiadavku tretej - inej osoby zakladajúcej svoje domnelé vlastníctvo na inej (skoršej) právnej skutočnosti.

2.4. Z uvedených dôvodov odvolací súd považoval odvolanie žalobkyne za nedôvodné. Dodal ale, že pochopil motiváciu žalobkyne, poukazujúcej na snahu napraviť prípadné pochybenia v pozemkových reštitučných konaniach, kde s ňou nebolo konané ako s právnou nástupkyňou po Y. M., avšak zvolený typ žaloby, s petitom žiadajúcim určenie náhradných pozemkov do pozostalosti po Y. M. (ktoré tento nikdy nevlastnil), či určenie do nej u pozemkov v čase jeho úmrtia v katastri zapísaných v prospech tretích osôb (a preto podliehajúcich reštitúcii), bol aj podľa názoru odvolacieho súdu nevhodný.

2.5. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP spolu s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní mala žalovaná 1/ plný úspech a preto proti neúspešnej žalobkyni jej bol priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Vo vzťahu žalobkyne a žalovaných 2/ a 3/ náhrada trov odvolacieho konania žalovaným priznaná nebola, keďže im v ňom trovy ani nevznikli.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“), ktorého prípustnosť odôvodňovala ustanoveniami § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. V konkrétnostiach namietala, že súdy nižších inštancií sa nezaoberali jej námietkou, že momentom smrti poručiteľa sa stala jednou z dedičiek, konkrétne „čakatelkou“ na výšku dedičského podielu, ktorý mala nadobudnúť po poručiťovi ako oprávnenej osobe, ktorá mala zákonom garantované právo na vydanie nehnuteľností resp. mala právo na náhradné plnenie, keď zo zákonných dôvodov nehnuteľnosti nebolo

možné vydať. Toto právo však nebolo odvolacím súdom rešpektované. Uvedeným spôsobom mali sudy nižších inštancií hodnotiť (interpretovať) procesný prejav žalobkyne, a to aj v prípade, ak sa svojho práva domáhala hoc aj nesprávnym žalobným petitom. Za ďalšie odvolací súd neprihliadol na skutočnosti, ktoré vyšli najavo, boli riadne osvedčené, vzal do úvahy len tie, ktoré vyzneli v prospech žalovanej 1/, hoci v súdnom konaní ich neosvedčila, neboli prednesené, nevyšli najavo, vykonané dokazovanie nesprávne vyhodnotil. Výsledky skutkových zistení preto nezodpovedajú vykonaným dôkazom, sú v rozpore § 191 ods.1 a ods. 2 CSP. Rozsudkom odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie bolo porušené garantované právo dediča na dedičstvo po zomrelej osobe. V hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktorá vyšla v konaní najavo, čo bolo kvalifikovane namietané (hoci aj chybným petitom), sudy ich právne nezhodnotili v celom súhrne posudzovaných skutočností bez toho, že by napr. dostatočným spôsobom odôvodnili ich irelevantnosť. Keďže sudy nižších inštancií v prejednávanej veci postupovali nesprávne vo vzťahu k ochrane práva žalobkyne dediť po poručníkovi, dopustili sa okrem iného ľubovôle zakázanej v čl. 2 ods. 2 ústavy, teda naplnili vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP, v dôsledku čoho odvolacím súdom riešená nosná právna otázka sa dostala do rozporu aj s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, čím bol naplnený ďalší dovolací dôvod podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. V uvedenom smere však dovolateľka žiadne rozhodnutia, od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť neuviedla. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaná 1/ v podanom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne uviedla, že jej námietky ohľadne procesného postupu súdov oboch inštancií nie sú dôvodné, v konaní nedošlo k takej vade zmatečnosti, ktorá by odôvodňovala naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalobkyňa v dovolaní nekonkretizovala relevantnú právnu otázku tak, ako to má na mysli citované zákonné ustanovenie. Poukaz na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/196/2019 neobstoí pre odlišnosť skutkového stavu. Navrhla, aby Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dovolanie odmietol.

4.1. Žalovaná 2/ sa v podanom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne stotožnila s jej dovolacím návrhom. Uviedla, že v danom prípade bol hrubo porušený zákon štátnym orgánom (pozemkovým úradom) rokoch 1993 - 2000 a 2010 - 2011 vydaním nezákonných rozhodnutí, pretože konal len s jednou z dedičiek po oprávnenej osobe. Žalovaná 1/ z toho, čo takto získala už predala nehnuteľnosti za 2 milióny eur a pravdepodobne získa ďalšie 3 milióny eur po predaji ďalších pozemkov.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom

znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

12. Žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala, že odvolací súd sa nezaoberal riadne jej tvrdeniami, preto je odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nedostatočné, ďalej namietala nesprávne skutkové a právne závery, tiež hodnotenie v spore vykonaných dôkazov.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre

rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1 Cdo 213/2019, 2 Cdo 190/2019, 3 Cdo 168/2018, 4 Cdo 3/2019, 5 Cdo 57/2019, 6 Cdo 33/2020, 7 Cdo 308/2019, 8 Cdo 152/2018).

15. V predmetnej veci sú v dovolaní napadnutom rozhodnutí (obsah ktorého nemožno posudzovať izolovane od rozsudku súdu prvej inštancie, lebo prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok - vid' rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08) zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody, uvedené ustanovenia, ktoré súd aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlené právne úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil. Prijaté právne závery sú primerane odôvodnené spôsobom zodpovedajúcim § 393 ods. 2 CSP (predtým § 157 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb.). Za procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

15.1. Konkrétnejšie k dovolacími námietkami žalobkyne dovolací súd uvádza, že súdy nižších inštancií v odôvodnení svojich rozhodnutí dostatočným spôsobom objasnili ako v spore dospeli k záveru, že v okolnostiach danej veci nie je prípustná žaloba o určenie, že žalobkyňou označené nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi Y. M., zomrelom 21. januára 1993. Odvolací súd v rozhodnutí popísal obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, uviedol, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, uviedol ustanovenia (§ 137 písm. c CSP), ktoré aplikoval, a z ktorých vyvodil svoje právne závery v bodoch 24. až 33. svojho odôvodnenia, v rámci ktorých sa vypořiadal aj s prezentovanými námietkami žalobkyne, ktorými spochybnila rozhodnutia pozemkových úradov, na základe ktorých žalované mali nadobudnúť vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam (bod 35. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu). Dovolací súd uzatvára, že odôvodnenie odvolacieho súdu sa vypořadúva so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami, vrátane tých na ktoré žalobkyňa poukazovala aj v rámci dovolacích námietok a myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal (§ 220 ods. 2 CSP).

16. Zo zhora uvedeného (pod bodom 15.1.) je teda zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobkyňa sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnila a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Dovolací súd v tomto kontexte ďalej uvádza, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch, nakoľko nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (porov. R 24/2017). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (vid' R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011,

7Cdo/26/2010 a 8ECdo/70/2014). Skutočnosť, že dovolateľka má odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ňou tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

18. K namietanému pochybeniu v procese dokazovania v danej veci dovolací súd uvádza, že pokiaľ súd nevykonával v priebehu civilného konania všetky navrhované dôkazy alebo nevykonával iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nedostatočne zistil skutkový stav alebo nesprávne vyhodnotil niektorý dôkaz, nemožno to v zásade považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení strany, čo v súlade s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Predmetná judikatúra dovolacieho súdu bola a je akceptovaná aj ústavným súdom napr. v rozhodnutiach sp. zn. I. ÚS 65/2020, III. ÚS 171/2018, II. ÚS 202/2020, II. ÚS 108/2020, II. ÚS 153/2019, II. ÚS 465/2017, IV. ÚS 511/2020.

19. Pokiaľ ide o žalobkyňou namietané hodnotenie dôkazov dovolací súd vo všeobecnosti uvádza, že súdy rozhodujú vo veci v zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov zakotvenej v čl. 15 Základných princípov CSP v spojení s § 191 CSP. Táto zásada vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 ústavy) a znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamená ľubovôľu, lebo hodnotiacia úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a pod.

19.1. V danom prípade po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľkou spochybnená hodnotiacia úvaha (resp. jej výsledok) odvolacieho súdu zodpovedá zásadám formálnej logiky a je aj preskúmateľná. Úvahy, ktorými sa v rámci hodnotenia dôkazov riadil, sú v súlade so zásadami formálnej logiky, pričom výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť nimi zistené. Vzhľadom na vyššie uvedené závery, podľa názoru dovolacieho súdu procesný postup odvolacieho súdu prebiehal v zmysle právnej úpravy Civilného sporového poriadku. Takýmto procesným postupom odvolacieho súdu preto podľa dovolacieho súdu nedošlo k tomu, že by súd (odvolací) znemožnil žalobkyňi, aby uskutočňoval jej patriace procesné práva v takej miere, že by tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

20. Dovolací súd tiež zdôrazňuje, že na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP). Má však možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V preskúmvanej veci dovolací súd takúto existenciu vady zmätočnosti nezistil.

21. V posudzovanom prípade dovolací súd uzatvára, že obsah spisu nedáva podklad pre záver, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f) CSP, dovolanie žalobkyne preto v uvedenej časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

22. Dovolací súd ďalej pristúpil k skúmaniu existencie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolateľka podľa tohto dovolacieho dôvodu namietala nesprávne právne posúdenie veci súdmi

nižších inštancií majú za to, že bolo porušené jej „garantované právo dediča na dedičstvo po zomrelej osobe" a tiež odklon od judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorú ale nevymedzila.

23. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon" jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu". Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa teda sleduje zámer minimalizovať nežiadúce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu.

24. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu" predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

25. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) resp. § 421 ods. 1 písm. b) či § 421 ods. 1 písm. c) CSP mohlo byť rozhodnutie dovolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže odvolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

26. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie dovolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

27. Ešte pred posúdením samotného „právneho odklonu" (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), „vyriešenia právnej otázky" (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) alebo „zjednotenia rozdielneho rozhodovania" (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP) treba uviesť, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

28. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ (viď rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sp. zn. 1VObdo/2/2020 a tiež 1VCdo/2/2022, 8Cdo/278/2019).

29. V danom prípade dovolateľka argumentovala proti právnomu posúdeniu ňou uplatneného nároku „o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva“ poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP v zmysle ktorého je „dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešenie sa odvolací súd odklonil od ustanovenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“ a tiež s poukazom na podľa jej názoru nesprávne skutkové a právne závery súdov nižších inštancií. Prezentovala názor, že momentom smrti poručiteľa sa stala jednou z dedičiek, konkrétne „čakateľkou“ na výšku dedičského podielu, ktorý mala nadobudnúť po poručiťovi ako oprávnenej osobe, ktorá mala zákonom garantované právo na vydanie nehnuteľností resp. mala právo na náhradné plnenie, keď zo zákonných dôvodov nehnuteľnosti nebolo možné vydať. Uvedeným spôsobom mali súdy nižších inštancií správne hodnotiť (interpretovať) procesný prejav žalobkyne, a to aj v prípade, ak sa svojho práva domáhala hoc aj nesprávnym žalobným petitom. Na podporu správnosti zvolenej argumentácie nepoukázala na žiadne z rozhodnutí najvyššieho súdu od záverov ktorých, sa mal odvolací súd pri rozhodovaní odkloniť. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu pritom vyplýva, že len samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedá kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP. Napriek tomu dovolací súd posudzujúc prípustnosť dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP v súlade s § 432 CSP v spojení s § 124 CSP (I. ÚS 51/2020), v snahe autenticky porozumieť textu dovolania (IV. ÚS 15/2021, I. ÚS 115/2020, I. ÚS 336/2019) dospel k záveru, že dovolateľka nesúhlasila s právnym posúdením otázky, či v danom prípade „ňou zvolený typ žaloby - o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva - je správne zvolený nástrojom na ochranu práv dediča“ majúci za to, že rozhodnutím odvolacieho súdu bolo porušené žalobkyni „garantované právo dediča na dedičstvo po zomrelej osobe“.

30. Podľa právnej vety uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/154/2010 zo 16. decembra 2010 publikovaného v Zbierke stanovísk NS a súdov SR č. 3/2011 pod R 32/2011 „V konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiťovi, ide o posúdenie, či poručiť bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Navrhované určenie sa tu vzťahuje k okamihu smrti poručiťa a okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu.“ Ak súd vyhovie žalobe požadujúcej uvedené určenie a vec je následne prejednaná v konaní o dedičstve ako majetok poručiťa, nepotvrdzuje rozhodnutie o dedičstve (osvedčenie o dedičstve), že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci. Po smrti poručiťa môžu vo všeobecnosti nastať právne skutočnosti, s ktorými právny poriadok spája vznik vlastníctva niekoho iného (napríklad vydržaním); v konaní, v ktorom sa zisťuje, či určitá vec bola v čase smrti poručiťa v jeho vlastníctve, sú však takéto (neskoršie) skutočnosti právne bezvýznamné.

31. V súlade s princípom ochrany verejného záujmu (čl. I CMP) je účelom konania o dedičstve autoritatívne usporiadanie pozostalosti po poručiťovi tak, aby sa dedičia mohli ujať svojho dedičstva. Práve nastolenie právnej istoty týkajúcej sa pozostalosti poručiťa je dôvodom, pre ktorý je dedičstvo prejednávané obligatórne v súdnom konaní (sp. zn. II. ÚS 274/2025-10).

32. V okolnostiach danej veci zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že dedičské konanie po poručiťovi Y. M. (právnom predchodcovi strán sporu), narodenom X. R. XXXX a zomrelom XX. L. XXXX bolo prejednané v konaní na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. D 293/93, pričom v petite žalobkyňou formulovanej žaloby - o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva - bližšie špecifikované nehnuteľnosti neboli predmetom dedičstva po zomrelom, keďže poručiť v čase svojej smrti nebol ich vlastníkom; uplatnil si však počas života na ich vydanie reštitučný nárok. Otec strán sporu Y. M. zomrel ešte pred vydaním rozhodnutí o uplatnených reštitučných nárokoch, pričom následne správny orgán ako s oprávnenými osobami (mimo žalobkyne) konal so žalovanými a týmto (resp. ich právnym predchodcom) aj vydal označené pozemky resp. náhradné pozemky. Z takto ustáleného skutkového

stavu súdy nižších inštancií dospeli k právnomu záveru vylučujúcemu žalobkyni možnosť podania žaloby o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi Y. M. v podstate s odôvodnením, že v čase svojej smrti nebol ich vlastníkom. Z tohto dôvodu nebolo možné pri rozhodovaní ani prihliadnuť na neskôr zistené skutočnosti. Podľa názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd zhora uvedenými (prezentovanými) názormi neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, v zmysle ktorej bolo pre posúdenie veci (vzhľadom na znenie petitu žaloby) rozhodujúce zistenie, či poručiteľ bol v čase svojej smrti vlastníkom označených nehnuteľností. Z uvedených dôvodov nebola preto ani podľa dovolacieho súdu žalobkyňou zvolená žaloba správne zvoleným nástrojom na súdnu ochranu. Nutné je aj poznamenať, že žalobkyňa bola v spore zastúpená kvalifikovaným zástupcom a preto aj rozsah poskytovania poučenia o jej procesných právach bol limitovaný touto skutočnosťou. Navyše z rámca skutkových zistení vyplýva, že časť poručiteľových pozemkov bola v rámci reštitúcie vydaná, avšak niektoré pre zákonnú prekážku nebolo možné vydať a preto boli poskytnuté náhradné pozemky. Z tých nehnuteľností, ktoré už boli žalovaným vydané bola časť predaná (viď bod 4.1.). Aj uvedené skutočnosti zhrnul odvolací súd v bodoch 29. až 31. svojho rozhodnutia, majú za to, že aj pre predmetné okolnosti sa mala žalobkyňa domáhať svojho práva iným typom žaloby.

33. Keďže podľa názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd právnymi závermi, na ktorých založil rozhodnutie napadnuté dovolaním žalobkyňou, neodklonil v nastolenej otázke/otázkach (viď bod 30.) od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej vo vyššie uvedených rozhodnutiach najvyššieho súdu dovolanie žalobkyne, ktorým namietala nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP resp. odklon od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu odmietol podľa § 447 písm. c) CSP, keďže smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

34. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

35. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.